

Raportul activității economico-financiare al Î.S. „Moldelectrica” pe anul 2016

I. Organizarea și funcționarea întreprinderii, competența și atribuțiile

Prezentul Raport a fost întocmit întru executarea art. 31 al Legii contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 și pct.3.2 al Contractului nr.77 din 06 august 2008, încheiat între Ministerul Economiei și directorul general al Î.S.„Moldelectrica”.

Statutul întreprinderii

Moldelectrica este o întreprindere de stat creată în conformitate cu Hotărârea Guvernului RM nr.1000 din 02.10.2000 "Cu privire la crearea unor întreprinderi de stat în sectorul electroenergetic". Întreprinderea a fost înregistrată la Camera Înregistrării de Stat a Ministerului Dezvoltării Informaționale al RM la 26.10.2000 cu nr.1002600004580.

Domeniul de activitate

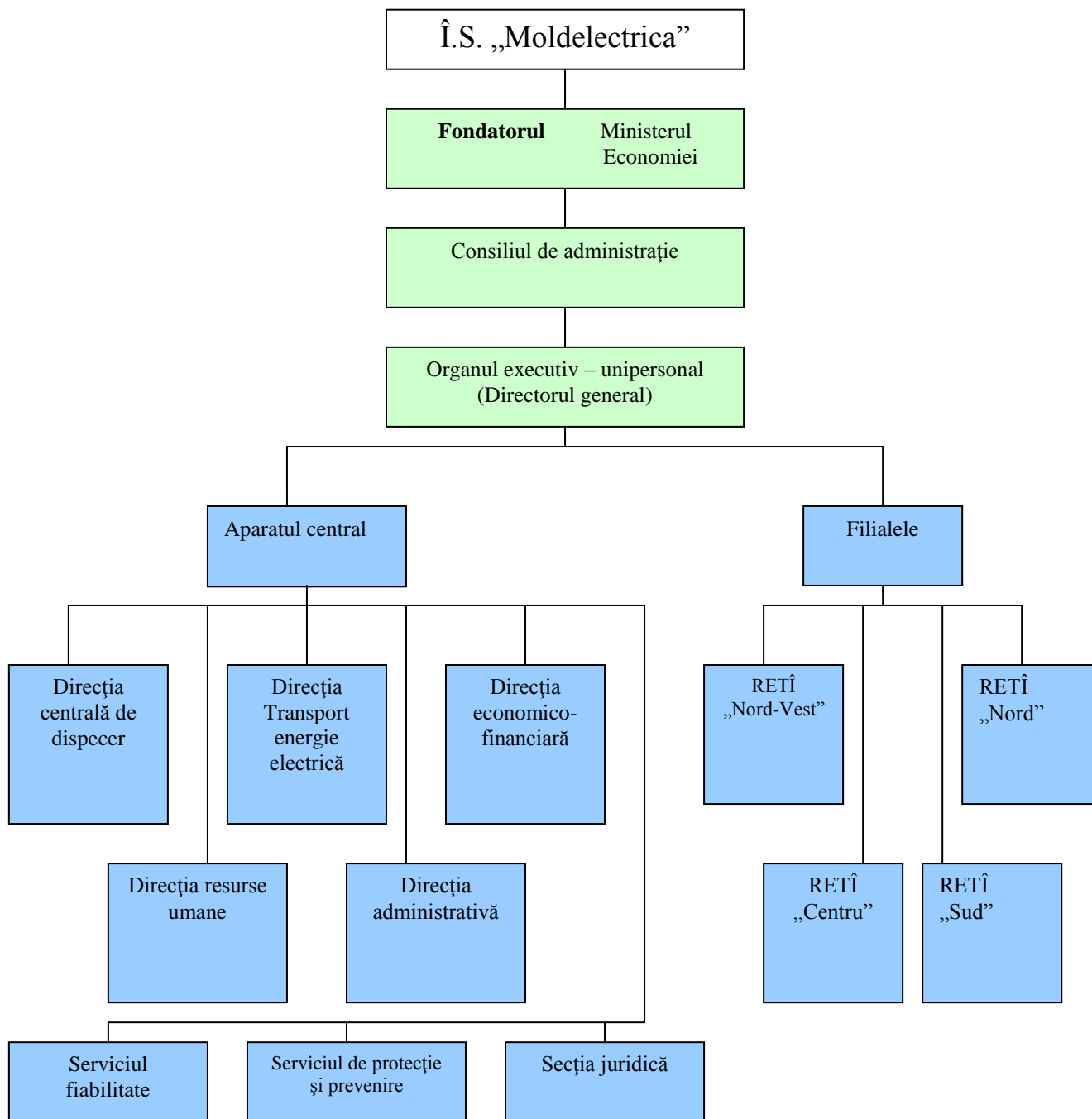
Î.S. „Moldelectrica” activează în temeiul licenței pentru efectuarea activității de transport a energiei electrice AA nr.064574 din 10.06.2008, eliberate de către ANRE cu termenul de validitate pînă la 20.04.2026.

Principalele genuri de activitate ale Întreprinderii sînt:

- activitatea de dispecerat Central;
- transport de energie electrică;
- pregătirea și perfecționarea personalului din sectorul electroenergetic.

Î.S. „Moldelectrica” în activitatea sa se conduce de Legea RM nr.146-XIII din 16. 06.94. „Cu privire la întreprinderea de Stat” cu modificările și completările ulterioare, Statutul întreprinderii, alte acte legislative și normative.

II. Conducerea și organizarea

Fondatorul întreprinderii

Fondatorul întreprinderii este Ministerul Economiei, care își efectuează drepturile de dirijare a întreprinderii prin Consiliul de Administrație și directorul general al întreprinderii.

Consiliul de Administrație

Consiliul de Administrație se desemnează de către fondator pe un termen de 3 ani, componența numerică - 7 persoane. Consiliul de Administrație efectuează activitatea conducându-se de Regulamentul său, aprobat la 07.11.2007. În perioada

de raportare, în componența Consiliului de Administrație au intrat șase funcționari ai Ministerului Economiei: Copaci T. (ianuarie – mai 2016), Lupan I. (ianuarie – mai 2016), Botezatu M., Mamei V., Triboi V., Rotari I., (ianuarie – decembrie 2016), Tumuruc D., Negura C. (iunie – decembrie 2016) și un reprezentant al Ministerului Finanțelor – Matveeva E..

Ședințele Consiliului de Administrație au fost prezidate de către Președintele Consiliului, în persoana dlui Tudor Copaci (ianuarie – mai 2016), dlui Valeriu Triboi (iunie – decembrie 2016). Președintele este desemnat de Fondatorul întreprinderii.

Director general al întreprinderii

Obligațiile directorului general al întreprinderii sînt exercitate de dl Ghennadi Dimov, în conformitate cu împuternicirile acordate prin Statutul întreprinderii și prin contractul individual de muncă încheiat între Fondator și conducătorul întreprinderii.

Aparatul Î.S. “Moldelectrica” este constituit din aparatul central, în cadrul căruia activează 26 servicii și secții și 4 filiale, atribuțiile și răspunderile cărora sînt stabilite în conformitate cu legislația în vigoare prin regulamentele fiecărei subdiviziuni structurale, aprobate de directorul general al întreprinderii. Funcționarea Aparatului este asigurată de Directorul general al întreprinderii.

Filialele Î.S. “Moldelectrica”

Î.S. “Moldelectrica” își desfășoară activitatea pe întregul teritoriu al Republicii Moldova, avînd în componența sa 4 filiale, care nu sînt persoane juridice.

Filiala “RETÎ Nord-Vest” (or. Dondușeni, str. Ștefan cel Mare, 30) îndeplinește gestionarea operativă a rețelelor electrice de tensiune înaltă, transportarea energiei electrice prin rețelele 35-330 kV, exploatarea și dezvoltarea RETÎ în zona de nord-vest a Republicii Moldova (raioanele Dondușeni, Soroca, Drochia, Edineț, Briceni, Ocnîța).

Conform situației din 31.12.2016 la balanța filialei se află:

1. 43 de substații cu puterea totală de 560,7 MVA, dintre care:

- 6 substații 110/35/10 kV - 198 MVA;
- 17 substații 110/10/ kV - 222,0 MVA;
- 1 substație 110/6 kV - 12,6 MVA;
- 15 substații 35/10 kV - 103,8 MVA;
- 1 substație 35/10-6 kV - 10,3 MVA;
- 1 substație 35/6-0,4 kV - 4,4 MVA;
- 1 substație 35/6 kV - 4 MVA;
- 1 substație 10/6 kV - 5,6 MVA.

2. 821,598 km linii electrice pe traseu, inclusiv:

- LEA 330 kV - 88 km;
- LEA 110 kV - 501,598 km;
- LEA 35 kV - 232 km.

Filiala “RETÎ Nord” (mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, 180) îndeplinește gestionarea operativă a rețelelor electrice de tensiune înaltă, transportarea energiei electrice prin rețelele 35-330 kV, exploatarea și dezvoltarea RETÎ în zona de nord a Republicii Moldova (mun. Bălți, raioanele Glodeni, Fălești, Ungheni, Sîngerei, Florești, Rezina, Șoldănești, Rîșcani).

Conform situației din 31.12.2016 la balanța filialei se află:

1. 59 de substații cu puterea totală de 1361,4 MVA, dintre care:
 - 1 substație 330/110/10 kV - 600,0 MVA;
 - 11 substații 110/35/10 kV - 291,6 MVA;
 - 19 substații 110/10 kV - 292,5 MVA;
 - 1 substație 110/10-6 kV - 16,3 MVA;
 - 23 substații 35/10 kV - 132,7 MVA;
 - 4 substații 35/10-6 kV - 28,3 MVA.
2. 1092,93 km linii electrice pe traseu, inclusiv:
 - LEA 330 kV - 48,65 km;
 - LEA 110 kV - 676,32 km;
 - LEA 35 kV - 367,96 km.

Filiala “RETÎ Sud” (or. Comrat, str. Lenin, 56) îndeplinește gestionarea operativă a rețelelor electrice de tensiune înaltă, transportarea energiei electrice prin rețelele 110-400 kV, exploatarea și dezvoltarea RETÎ în zona de sud a Republicii Moldova (raioanele Cimișlia, Basarabeasca, Comrat, Leova, Cantemir, Taraclia, Ciadîr-Lunga, Vulcănești, Cahul).

Conform situației din 31.12.2016 la balanța filialei se află:

1. 34 de substații cu puterea totală de 1063,1 MVA, dintre care:
 - 1 substație 400/110/35 kV - 500,0 MVA;
 - 8 substații 110/35/10 kV - 240 MVA.
 - 25 substații 110/10 kV - 323,1 MVA;
2. 989,57 km linii electrice pe traseu, inclusiv:
 - LEA 400 kV - 203 km;
 - LEA 110 kV - 755,27 km;
 - LEA 35 kV - 31,3 km.

Filiala “RETÎ Centru” (or. Vatra, str. Luceafărul, 13) îndeplinește gestionarea operativă a rețelelor electrice de tensiune înaltă, transportarea energiei electrice prin rețelele 35-330 kV, exploatarea și dezvoltarea RETÎ în zona centrală a Republicii Moldova (raioanele Strășeni, Călărași, Nisporeni, Telenești, Orhei, Hîncești, Ialoveni, Ștefan-Vodă, Căușeni, Anenii Noi).

Conform situației din 31.12.2016 la balanța filialei se află:

1. 47 de substații cu puterea totală de 1740,2 MVA, dintre care:
 - 1 substație 330/110/35 kV - 525 MVA;
 - 1 substație 330/110/10 kV - 400 MVA;
 - 14 substații 110/35/10 kV - 378 MVA;
 - 25 substații 110/10 kV - 345,7 MVA;

- 3 substații 110/10-6 kV - 54,9 MVA;
- 1 substație 110/6 kV - 26 MVA;
- 1 substație 35/10 kV - 8 MVA;
- 1 substație 35/6-0,4 kV - 2,6 MVA.

2. 1149,71 km linii electrice pe traseu, inclusiv:

- LEA 330 kV - 240,69 km;
- LEA 110 kV - 888,51 km;
- LEA 35 kV - 20,51 km.

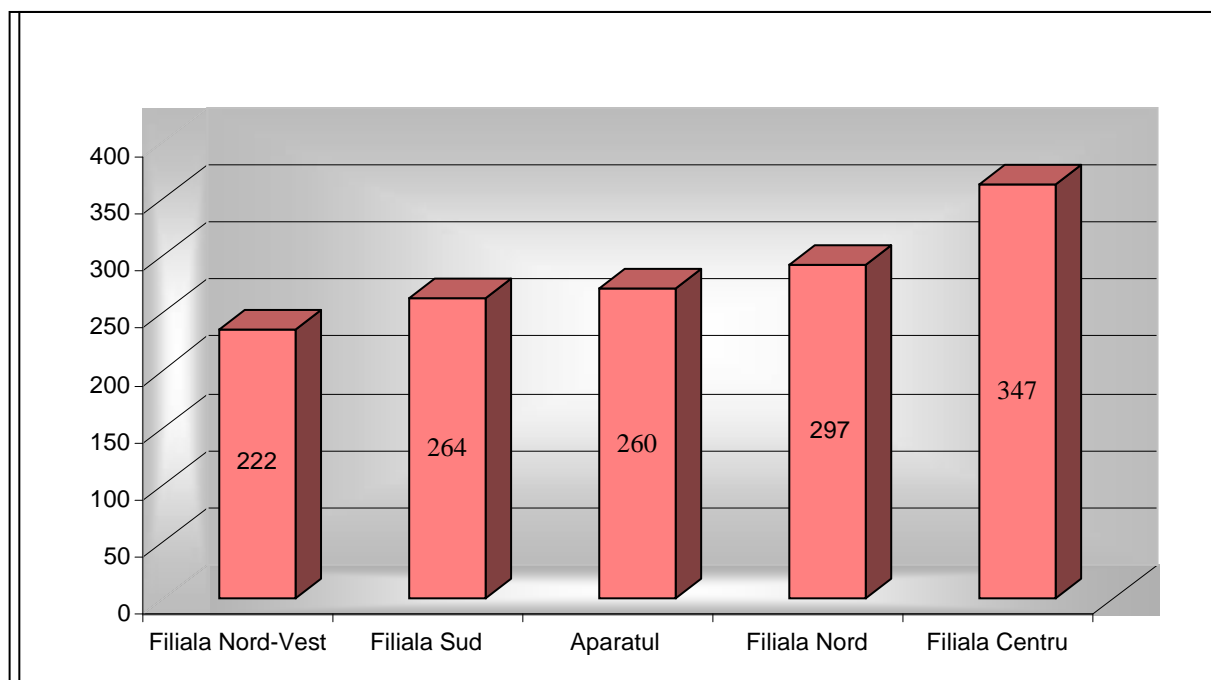
III. Resursele umane

Structura organizatorică a întreprinderii prevede un efectiv de personal în mărime de 1406 unități.

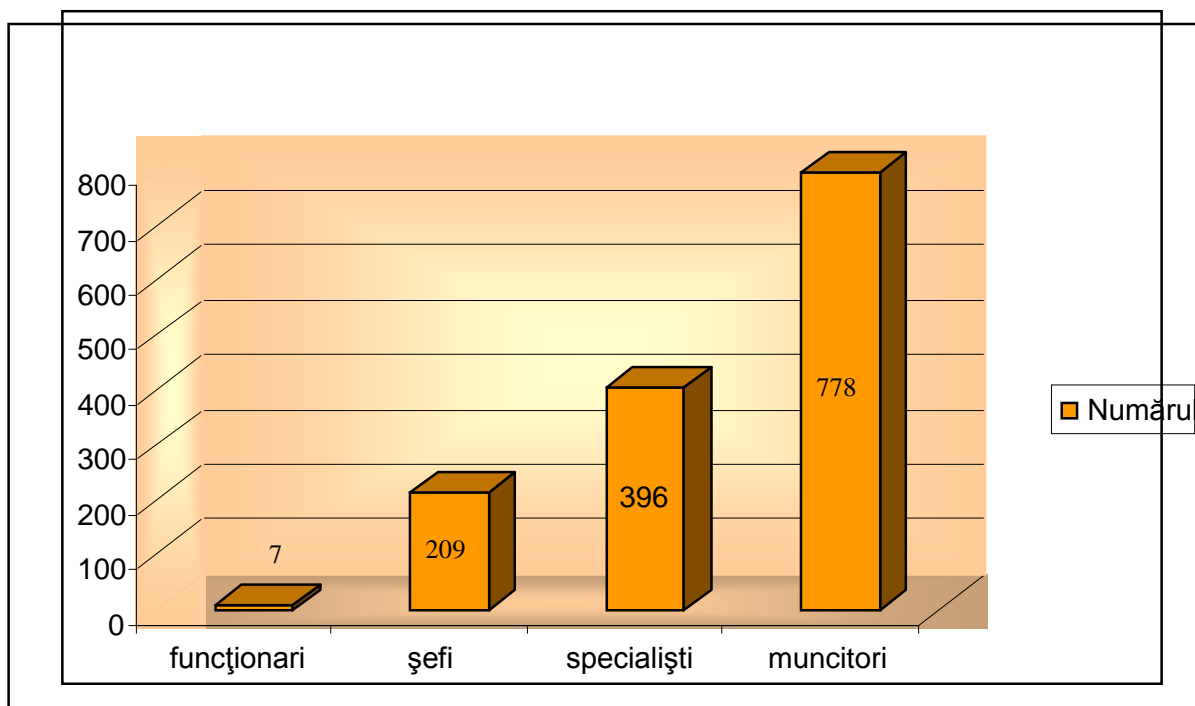
Conform situației la 31.12.2016, numărul scriptic al personalului întreprinderii a constituit 1390 persoane.

Astfel, întreprinderea este completată cu cadre în proporție de 99%.

Personalul scriptic al întreprinderii

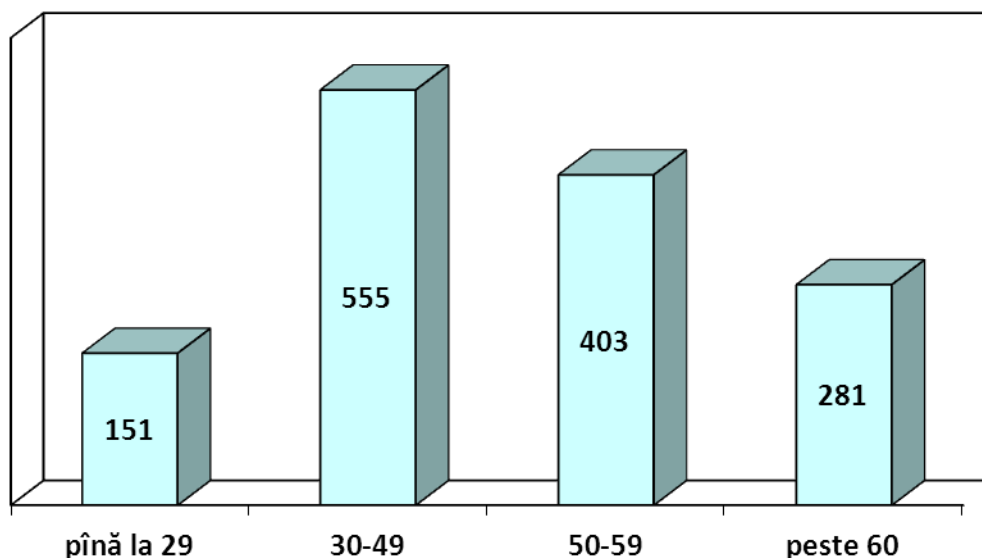
Repartizarea personalului după categorii

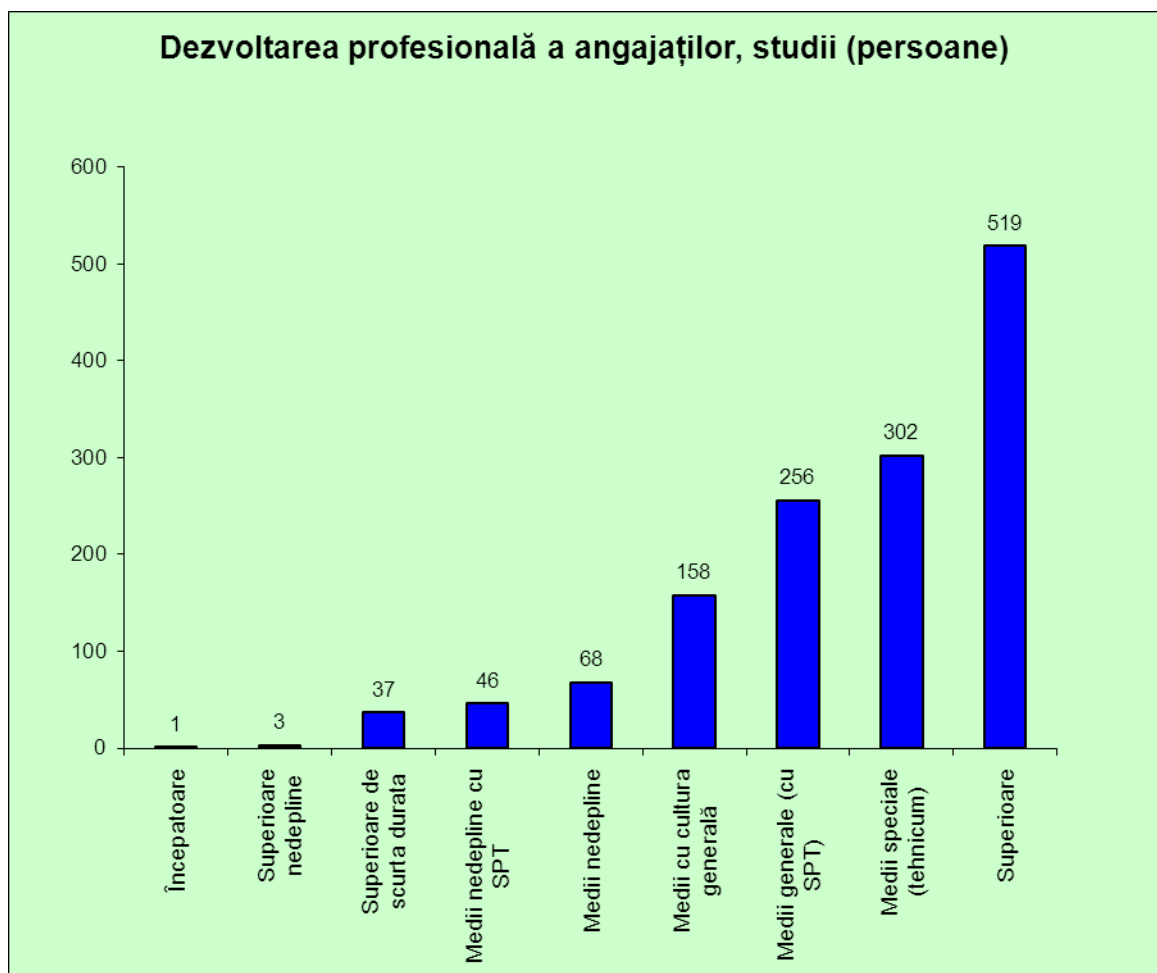
Din totalul angajaților întreprinderii șefii constituie 15%, specialiștii 28%, muncitorii 56%. Această structură asigură administrarea eficientă a subdiviziunilor întreprinderii și a întreprinderii în ansamblu, precum și îndeplinirea calitativă și la timp a atribuțiilor și sarcinilor impuse funcției.

Conform profilului de vîrstă al personalului, care activa efectiv la data de 31.12.2016, 51% constituie personalul cu vîrsta pînă la 50 de ani

Profilul de vîrstă pe categorii de angajați
(unități)

Pe parcursul anului 2016 s-a majorat cu 6 persoane numărul angajaților cu vârsta de peste 30 de ani, cu 29 unități s-a micșorat numărul persoanelor pînă la 30 ani și cu 5 persoane s-a majorat numărul persoanelor de la 50 pînă la 59 ani.

58 % din angajați sunt specialiști cu studii superioare și medii de specialitate. Calificarea angajaților corespunde necesităților de lucrări îndeplinite.

Instruirea personalului

Personalul întreprinderii necesită o instruire continuă pentru a fi la curent cu evoluțiile din domeniu și pentru a putea dobîndi noi competențe. Angajații Î.S.,„Moldelectrica” beneficiază anual de instruiți atît interne (Centrul de instruire a întreprinderii) cît și externe, astfel încît aceștea sînt instruiți în mod permanent pentru dezvoltarea continuă a abilităților, capacităților și aptitudinilor profesionale.

În 2016 au fost instruiți 560 angajați ai Î.S.,„Moldelectrica”.

Nr. d/o	Denumirea	Numărul celor instruiți (persoane)
1.	Filiala „RETÎ Nord-Vest”	72
2.	Filiala „RETÎ Nord”	150
3.	Filiala „RETÎ Centru”	158
4.	Filiala „RETÎ Sud”	113
5.	Aparatul de conducere,	67
TOTAL:		560

IV. Activitatea întreprinderii în 2016

Principala sursă de venit a Î.S. „Moldelectrica” este venitul obținut din serviciul de transport al energiei electrice la tarife reglementate.

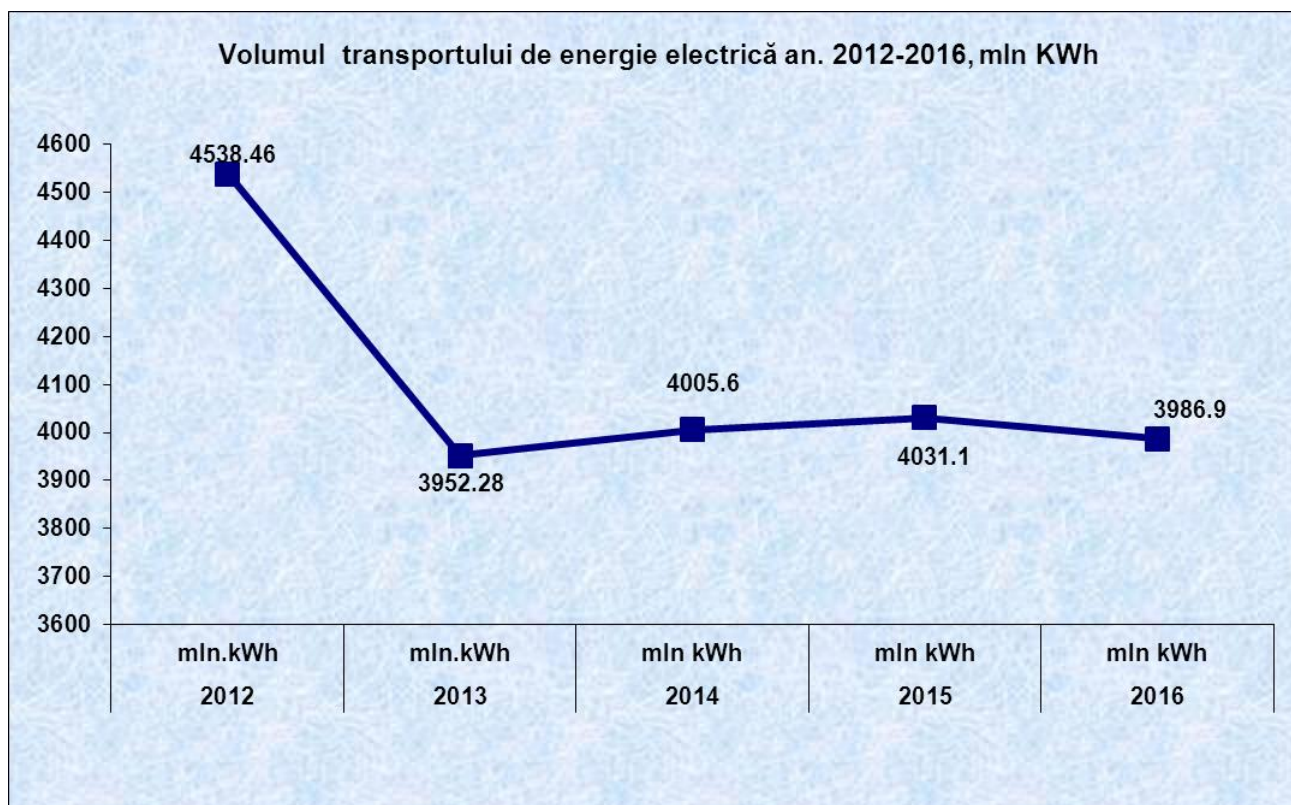
Pe parcursul anului 2016 a fost aplicat tariful:

- 14,5 bani/kWh (fără TVA), aprobat prin Hotărîrea ANRE nr.152/2015 din 17.06.2015.

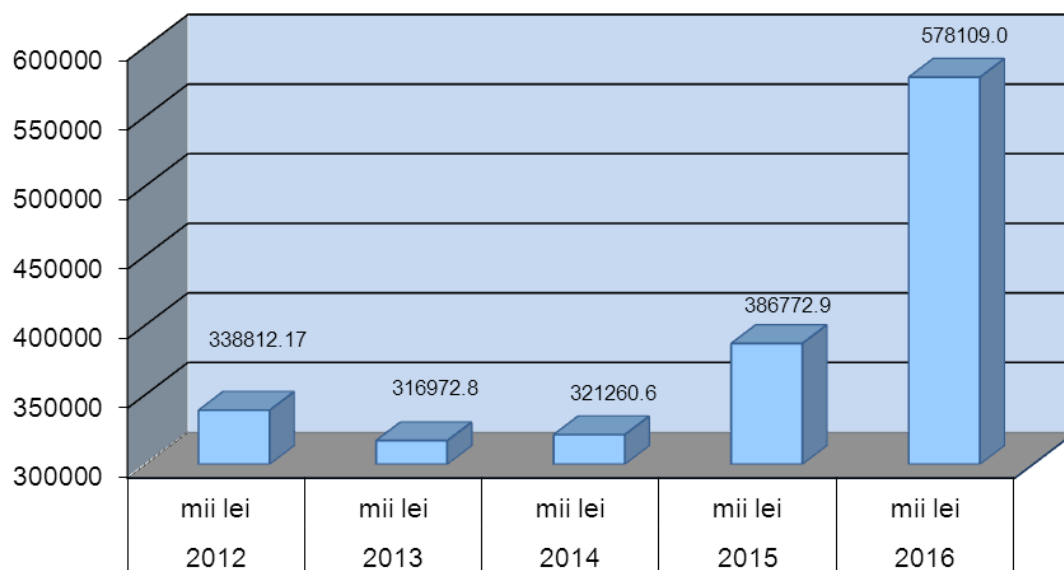
Evoluția transportului de energie electrică

În anul 2016 Î.S. „Moldelectrica” a prestat servicii de transport al energiei electrice numai pentru consumatorii pieței interne, volumul transportat fiind de 3986.9 mil kWh.

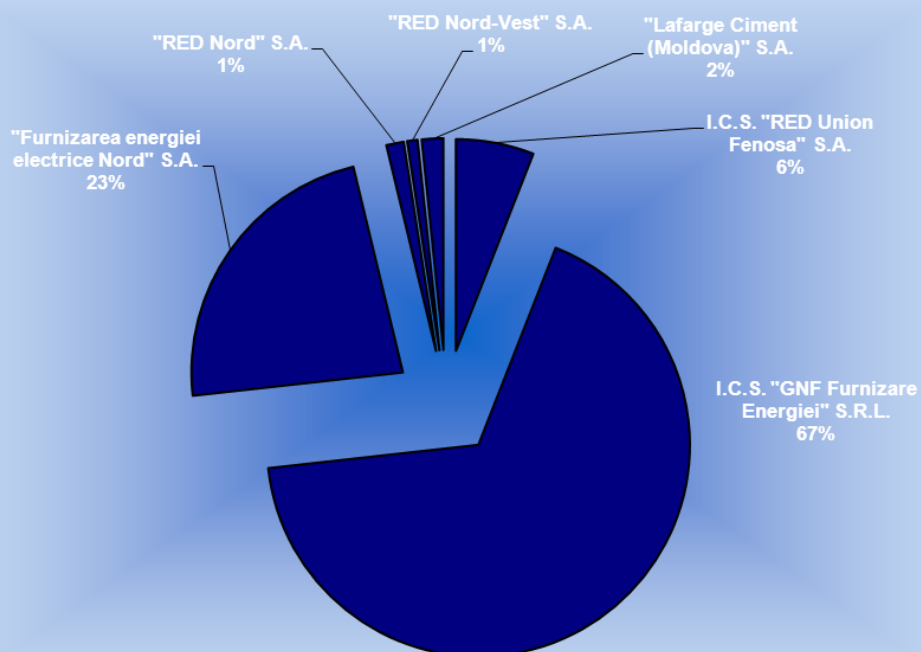
Fața de anul 2015 volumul serviciilor prestate s-au micșorat cu 1,1%.

Venitul obținut din transportul energiei electrice an.2012-2016, mii lei

Distribuirea pieții energiei electrice între utilizatorii serviciului de transport an. 2016, %

Venitul din activitatea reglementată a întreprinderii în anul 2016 a constituit 578,1 mln.lei (fără TVA), majorându-se cu 49,5% față de 2015.

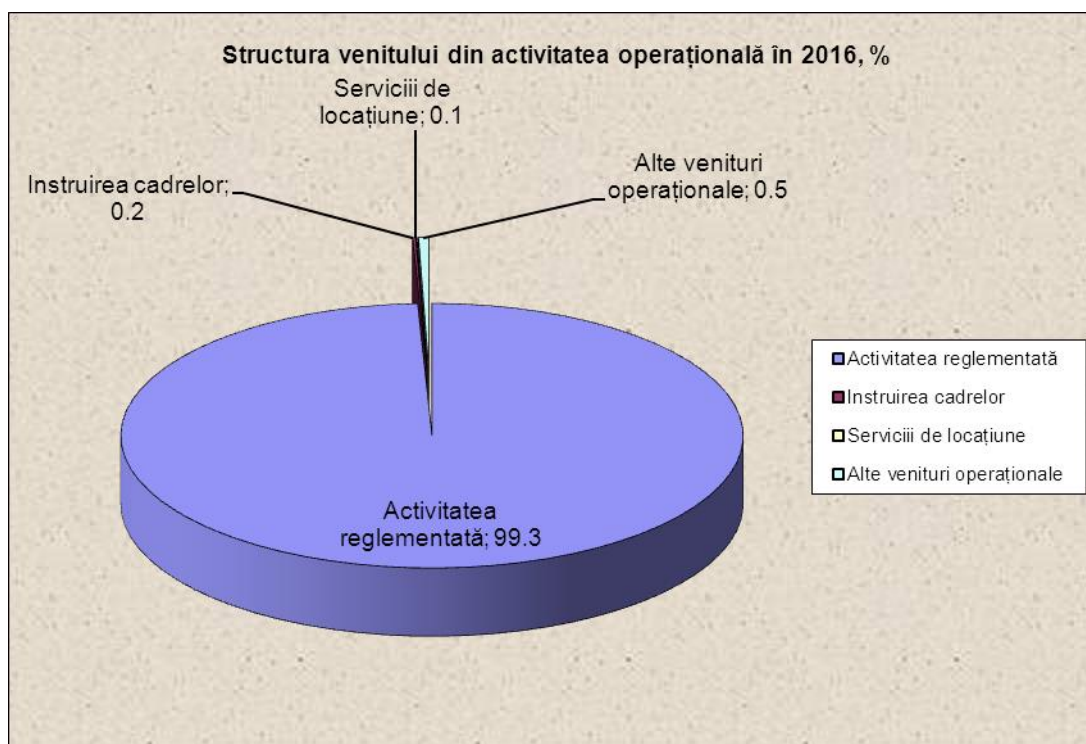
Creșterea veniturii se datorează noului tarif aprobat de către ANRE în a doua jumătate a anului 2015.

Potrivit Legii RM nr.124 din 23.12.2009 cu privire la energia electrică, operatorul rețelei de transport și de sistem este obligat să procure energia electrică necesară acoperirii consumului tehnologic în rețeaua electrică de transport. Astfel, odată cu intrarea în vigoare a noului tarif, Î.S., „Moldelectrica” orientează o parte din venitul obținut din activitatea reglementată pentru procurarea energiei electrice respective, conformându-se Legii susnumite.

Î.S., „Moldelectrica” în anul raportat a obținut venituri și din activități nereglementate, cum ar fi:

- instruirea cadrelor – 0,9 mln.lei;
- servicii de locațiune - 0,3 mln.lei;
- alte venituri operaționale – 3,1 mln.lei.

Venitul total pe întreprindere din prestarea serviciului de transport al energiei electrice și din prestarea altor servicii nereglementate constituie 582,4 mln.lei.

Analiza cheltuielilor

Cheltuielile întreprinderii din activitatea operațională în 2016 au constituit 567,3 mln.lei. Structura cheltuielilor este reflectată în tabelă:

Denumirea	2016	2015	variație (+;-)
Total cheltuieli	567,3	528,4	+38,9
inclusiv:			
Consumuri și cheltuieli materiale	26,1	25,7	+0,4
Consumuri și cheltuieli aferente serviciilor prestate de terți	18,9	16,8	+2,1
Cheltuieli aferente procurării e/e pentru acoperirea consumului tehnologic de e/e	118,0	61,4	+56,6
Remunerarea muncii	163,0	145,9	+17,1
Asigurarea socială și medicală	44,6	39,5	+5,1
Amortizarea immobilizărilor corporale și necorporale	143,0	185,8	-42,8
Dobânzile pentru credite bancare și împrumuturi	25,8	26,8	-1,0
Alte cheltuieli	27,0	26,5	+0,5

Suma totală a cheltuielilor operaționale ale întreprinderii în 2016, în comparație cu 2015, este în creștere cu 7,4%.

Cea mai mare creștere (cu 92,2%) față de anul 2015 și o bună parte din totalul de cheltuieli (21%) revin cheltuielilor aferente procurării energiei electrice pentru acoperirea consumului tehnologic de energie electrică. Se remarcă faptul că, nivelul mediu de consum tehnologic și pierderi tehnice de energie electrică în 2016 a constituit 2,69% din volumul de energie electrică intrată în rețelele electrice de transport, acest nivel fiind mai jos decât cel aprobat de ANRE de 3%.

O pondere semnificativă (25%) în volumul total al cheltuielilor constituie amortizarea immobilizărilor corporale și necorporale. Aceste cheltuieli s-au micșorat în 2016 cu 23% datorită, deprecierei immobilizărilor corporale. Testarea activelor pentru depreciere s-a efectuat la finele anului 2015 conform Standardelor Naționale de Contabilitate „Deprecierea activelor”, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor al RM nr.118 din 06.08.2013.

Fondul de salarizare, inclusiv contribuțiile de asigurări sociale și asigurări obligatorii de asistență medicală, s-a majorat în 2016 cu 12% față de anul 2015, datorită majorării cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real până la 2100 lei, conform Hotărîrii Guvernului RM nr.488 din 20.04.2016 “cu privire la modificarea pct.1 din Hotărîrea Guvernului nr.165 din 09.03.2010”.

Cheltuielile privind remunerarea membrilor Consiliului de Administrație al întreprinderii, din fondul total de salarizare, constituie 321,3 mii lei.

Rezultatele activității întreprinderii

mln.lei

	Indicatori	2016	2015
I	Rezultat din activitatea operațională	15,1	(138,2)
II	Rezultat din operațiuni cu active imobilizate	(0,5)	(289,8)
III	Rezultat din activitatea financiară	(4,8)	(68,1)
IV	Rezultat excepțional	(0,02)	(0,02)
V	Cheltuieli (economii) privind impozit pe venit	4,1	0
VI	Profit net (pierdere netă)	5,6	(496,1)

După câțiva ani în pierderi, activitatea Î.S.”Moldelectrica” s-a încheiat în anul 2016 cu un profit în mărime de 9,78 mln.lei.

Evoluția și structura activelor întreprinderii

Componența și structura activelor este reflectată în tabel

mii lei

Categorii de active	la 31.12.16		la 31.12.15	
	Suma	Pondere %	Suma	Pondere %
I. Active imobilizate, inclusiv:	1294095,4	88,1	1342210,8	90,4
1.1.Imobilizări necorporale	28314,5	2.19	32957,3	2.46
1.2.Imobilizări corporale în curs de execuție	19975,6	1,54	27693,9	2,06
1.3.Terenuri	250,5	0.02	250,5	0.02
1.4.Mijloace fixe la valoarea de bilanț	1194956,8	92,34	1275233,7	95.01
1.5.Avansuri acordate pe termen lung	49387,3	3,82	4857,1	0.36
1.6.Alte active imobilizate	1210,7	0.09	1218,3	0.09
II Active circulante, inclusiv:	174700,2	11,9	141859,9	9,6
2.1.Materiale și obiecte de mică valoare și scurtă durată	35676,1	20,42	41340,7	29,14
2.2.Creanțe și avansuri acordate curente	78633,9	45.01	79049,8	55,73
2.3.Numerar în casierie, la conturi curente și alte elemente de numerar	60198,4	34,46	21328,1	15.03
2.4.Alte active circulante	191,8	0.11	141,3	0.1
Total	1468795,6	100	1484070,7	100

Ponderea cea mai ridicată în totalul activelor imobilizate o au mijloacele fixe.

În 2016 au fost date în exploatare mijloace fixe la suma totală de 58,3 mln.lei.

Coeфициentul de reînnoire a mijloacelor fixe în 2016 constituie 0,049.

Îm același timp, diminuarea valorii de bilanț a mijloacelor fixe la sfârșitul anului de raportare cu 80,3 mln.lei se datorează uzurii calculate pe parcursul perioadei.

Patrimoniul întreprinderii direct utilizat pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice alcătuiește 83,8% din totalul activelor. Necătfnd la faptul că în comparație cu 2015, patrimoniul a scăzut cu 5 puncte procentuale, situația patrimonială este apreciată ca pozitivă.

Evoluția surselor de finanțare

mii lei

Denumirea	2016	Ponderea %	2015	Ponderea %
Capital statutar	438864,0	38,94	438 864,0	39,15
Capital neînregistrat	224,4	0,02	224,4	0,02
Rezerve	21589,1	1,92	21589,1	1,93
Profit nerepartizat (pierdere neacoperită)	657983,6	58,38	652357,2	58,2
Alte elemente de capital propriu	8371,5	0,74	7905,9	0,7
Capital propriu	1127032,6	76,7	1120940,6	75,5
Imprumuturi pe termen lung	255177,1	99,8	266177,2	99,8
Alte datorii pe termen lung	418,0	0,2	440,6	0,2
Datorii pe termen lung	255595,1	17,4	266617,8	18
Datorii financiare curente – împrumut pe termen scurt	37642,5	43,68	35152,7	36,4
Datorii comerciale curente	9510	11,04	28202,3	29,2
Datorii calculate curente	37828,2	43,9	32112,2	33,3
Alte datorii curente	1187,1	1,38	1045,1	1,1
Total datorii curente	86167,8	5,9	96512,2	6,5
Total surse de finanțare	1468795,6	100	1484070,7	100

Patrimoniul întreprinderii format pe seama mijloacelor proprii alcătuiește 76,7% din totalul activelor întreprinderii, valoarea lui fiind în creștere cu 1,2 puncte procentuale față de anul precedent de gestiune. Patrimoniul a crescut în urma profitului înregistrat în perioada raportată. Stabilitatea financiară a întreprinderii nu poate fi pusă la îndoială, capacitatea de plată pentru achitarea tuturor datoriilor față de creditori fiind înaltă.

Din suma totală a datoriilor întreprinderii de 341,8 mln.lei, 85,7% este ponderea împrumuturilor acordate de către Banca Mondială pentru implementarea Proiectului Energetic II și de către BERD, destinat Proiectului „Reabilitarea Rețelelor de Transport Electric”.

În 2016 au fost rambursate împrumuturile în sumă de 36,5 mln.lei, echivalente cu 1,8 mln. dolari SUA.

Dobânda calculată și achitată în 2016 pentru împrumuturile acordate constituie 23,97 mln.lei (1,21 mln.dolari SUA).

Pe parcursul 2016 Î.S.„Moldelectrica” a transferat bugetului de stat 162,7 mln.lei, pentru achitarea taxei pe valoarea adăugată, impozitului pe venit din salariu, asigurarea socială de stat, impozit pe venit din activitatea de întreprinzător, alte taxe și impozite, cu 53,9 mln.lei mai mult decât în 2015.

În fondul asigurării obligatorii de asistență medicală au fost transferate 15,6 mln.lei.

V. Proiecte finanțate din surse externe

În perioada raportată Î.S.“Moldelectrica” a intrat în faza activă de implementare a Proiectului „Reabilitarea Rețelelor de Transport Electric”, finanțat prin:

1. Acordul de împrumut între Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare nr.42856, semnat la 22.05.2012. Suma împrumutului – 20.000.000 dolari SUA;

2. Contractul de împrumut între Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții nr.FIN 81.208, semnat la 22.05.2012. Suma împrumutului – 17.000.000 euro;

3. de Uniunea Europeană prin intermediul Fondului de Investiții pentru Vecinătate. Suma grantului – 6.000.000 euro.

Inițial Proiectul era divizat în 4 componente (Tendere) A, B, C, D, iar în primul semestru 2016 s-a adăugat o nouă componentă E:

Tenderul E – Reconstrucția ID 10 kV, la moment se află la etapa elaborării caietului de sarcini.

Conform deciziei comune a Băncii Europene de Investiții și Î.S.“Moldelectrica” la 15 martie 2016 a fost relansat Tenderul A - Schimbarea Transformatoarelor. Pe această componentă a Proiectului, ofertele au fost prezentate de 6 potențiali antreprenori, cu deschiderea lor la 24 mai 2016.

În perioada mai-noiembrie au fost analizate ofertele și pregătit raportul de evaluare. Raportul de evaluare pentru Lot 1 a fost aprobat de către BEI în decembrie 2016. Decizia asupra raportului de evaluare pentru Lot 2 va fi primită în ianuarie 2017. Se preconizează semnarea ambelor Contracte în februarie 2017.

Pe Tenderul B - Reconstrucția IDE 110 kV, a fost semnat la 25.02.2016 contractul cu compania câștigătoare LLC Chornomorenergospetsmontazh. La finele perioadei de raportare contractul era în faza activă, efectuindu-se toate

procedurile de demarare a lucrărilor și livrărilor pe contract. În conformitate cu condițiile contractuale în decembrie 2016, 10 specialiști ai Î.S.„Moldelectrica” au trecut în India cursuri de mentenanță și exploatare a transformatoarelor de curent și întreruptoarelor 110 kV.

Tenderul C - 400 – 35 kV și a celulelor 10 kV, este la etapa elaborării caietului de sarcini.

Pe Tenderul D - Reconstrucția LEA 110 kV, în decembrie 2016 a fost efectuată prima livrare a pilonilor în cadrul contractului cu compania Energobit&ELM Electromontaj.

Total, conform contractelor încheiate, Î.S.„Moldelectrica” a transferat în 2016 antreprenorilor implicați în realizarea Proiectului „Reabilitarea Rețelelor de Transport Electric” avans în mărime 1,16 mln.dolari SUA.

VI. PROGRAMUL DE PRODUCERE

Pentru îndeplinirea programului de producere și crearea condițiilor optime de activitate a Î.S.„Moldelectrica” în anul 2016 și perioada toamnă-iarnă 2016-2017, aprobat prin Ordinul nr.1 din 04.01.2016, s-au alocat mijloace financiare în sumă de 142,6 mln.lei, din care:

- pentru cheltuieli de întreținere și exploatare - 32,1 mln.lei;
- pentru investiții – 110,5 mln.lei (71 mln.lei - surse interne ale întreprinderii și 39,5 mln.lei - surse externe și anume din împrumuturile acordate de BERD și BEI).

Consiliul de Administrație al ANRE, călăuzindu-se de Metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice, a aprobat planul de investiții a întreprinderii pentru anul 2016 la suma totală de 105,8 mln.lei, nefiind acceptate investiții din surse proprii în valoare de 4,7 mln.lei.

Efectiv cheltuiți în 2016 au fost 127,6 mln. lei, și anume:

- pentru întreținerea și exploatarea mijloacelor fixe de producere – 35,3 mln. lei;
- investiții – 46,1 mln. lei;
- achitări pentru confecționarea utilajului – 46,2 mln. lei.

Bugetul preconizat pentru întreținerea și exploatarea mijloacelor fixe de producere de 32,1 mln.lei a fost depășit cu 10% datorită lucrărilor neplanificate de remediere a deranjamentelor și incidentelor apărute pe parcursul perioadei de raportare.

Banii planificați de a fi cheltuiți în 2016 din surse externe, s-au valorificat doar la 58%, dat fiind faptul că, procedurile internaționale de organizare a licitațiilor și încheiere a contractelor pe Proiectul de reabilitare a rețelei electrice de transport a Î.S.„Moldelectrica”, finanțat de BERD și BEI, sunt complicate și cer mai mult timp pentru pregătire.

Valorificarea mijloacelor financiare de către filialele întreprinderii, baza de producere și serviciile centrale pentru îndeplinirea măsurilor prevăzute în

programul de producere; pregătirea liniilor de tranzit a energiei electrice și stațiilor electrice; la reconstrucția, deservirea și reparația rețelelor electrice; pentru menținerea capacității lor de funcționare și de a face față maximului de toamnă-iarnă an. 2016-2017, este reflectată în tabela de mai jos:

Denumire	Planificat , mii.lei	Realizat, mii.lei	% Realizat
I.S.,„Moldelectrica”, Total aprobat	137 866.70	127 556.48	93%
Inclusiv:			
Proiectul „Reabilitarea rețelelor electrice de transport” (BERD și BEI)	39 500.00	22 932.39	58%
RETÎ Nord-Vest	12 959.50	13 842.60	107%
RETÎ Nord	21 646.00	20 613.46	95%
RETÎ Centru	28 904.20	34 731.43	120%
RETÎ Sud	20 572.20	22 125.65	108%
Baza de producere	8 609.00	7 001.83	81%
Serviciile Centrale	5 675.80	6 309.14	111%

Valorificarea mijloacelor financiare pe principalele direcții de activitate sunt reflectate în continuare:

Denumirea direcției	Planificat, mii.lei	Realizat, mii.lei	% Realizat
Linii electrice 35 – 400 kV	52 494.70	31 492.30	60%
Stații electrice 35 – 400 kV	45 737.30	48 619.20	106%
Clădiri și construcții speciale	3 684.50	2 967.32	81%
Autotransport	18 149.30	13 139.84	72%
Sisteme de evidență a energiei electrice	2 965.10	1 985.82	67%
Instalații de telecomunicație și telemecanică	7 415.00	7 690.30	104%
Protecția muncii și prevenirea traumatismului	1 786.00	1 511.97	85%
Sistemele tehnologiilor informaționale	550.80	1 090.49	198%

Sursele financiare planificate pentru anul 2016 întru asigurarea fiabilității sistemului electroenergetic de transport al Republicii Moldova și asigurarea continuă cu energie electrică a consumatorilor, au fost în special îndreptate pentru menținerea nivelului corespunzător de mentenanță a instalațiilor electrice și executarea investițiilor.

Astfel, pe parcursul întregului an au fost realizate următoarele volume de lucrări de bază:

La stațiile electrice 35 – 400 kV:

Denumirea lucrărilor	Un.măs.	Planificat	Realizat	% Realizat
Reparație complexă a SE 35 – 110 kV	buc	14	12	86%
Reparație capitală a ÎU – 110 kV	buc	16	18	112%
Reparație capitală a întreruptoarelor cu aer comprimat 110 kV	buc	2	2	100%
Reparație capitală a transformatoarelor de putere	buc	2	2	100%
Reparația compresoarelor	buc	5	5	100%
Reparația curentă a stațiilor electrice	un.conv.	5509	6458	117%
Înlocuirea racordurilor 110 – 35kV	buc	9	14	156%

Suplimentar în anul 2016 a fost îndeplinită reconstrucția IDE – 110 kV la SE Bălți – 330 kV (etapa II).

La SE Chișinău – 330 kV au fost montate cabluri spre panoul SP-0.4 kV, lucrările au fost finisate și panoul pus în exploatare în luna decembrie.

Au fost îndeplinite lucrările de proiectare a reconstrucției canalelor de cabluri, prize de legare la pământ IDE – 110 kV la SE Chișinău – 330 kV, SE Strășeni – 330 kV și SE Vulcănești – 400 kV.

Înlocuit pilonul de paratrăsnet tip CK – 26 la SE Balabanu – 110 kV.

Înlocuite descărcătoare cu rezistență variabilă 35 – 110 kV pe limitatoare de supratensiune neliniare LSN 35 – 110 kV în număr de 59 buc și 2 LSN – 500 kV la SE Vulcănești – 400 kV.

Înlocuite 13 buc. de transformatoare de tensiune TV – 6 – 10 kV și 3 buc. TV – 35 kV.

La SE Vulcănești – 400 kV s-a îndeplinit reparația transformatoarelor de curent TA – 500 kV în celula 400B2Д și transformatoarelor de tensiune tip HKΦ – 400 kV (6 buc).

Au fost suplimentar montate 2 celule 10 kV la SE ZTO – 110 kV, înlocuite 3 întreruptoare cu ulei puțin 10 kV pe întreruptoare cu vid la SE Vulcănești – Sud – 110 kV (2 buc.) și Ciadîr – Lunga – 110 kV (1 buc.).

Schimbate câte un set de transformatoare de curent 330 kV în celula 330B2C și transformatoare de tensiune 110 kV tip HKΦ – 123 la 1SB, modernizat panoul serviciilor proprii la SE Bălți – 330 kV.

S-a îndeplinit reparația Regulatorilor de Tensiune sub sarcină (RTS) la 6 transformatoare de putere (5 la RETÎ Sud și 1 la RETÎ Nord-Vest).

În luna noiembrie a fost încheiat contractul pentru producerea, livrarea și montarea transformatorului de putere pentru SE Comrat – 110 kV.

Lucrările de reparație complexă a utilajelor SE Alexandreni – 110 kV și SE Horești – 110 kV au fost transferate pentru anul 2017, măsură condiționată de condițiile meteo și imposibilitatea retragerii în reparație a utilajelor, fără deconectarea consumatorilor.

La liniile de transport a energiei electrice 35 – 400 kV:

Denumirea lucrărilor	Un.măs.	Planificat	Realizat	% Realizat
Reparația capitală a liniilor electrice	km	504,1	504,1	100%
Reparația pilonilor metalici	buc	26	41	158%
Înlocuirea pilonilor defecti și instalarea pilonilor b/a adăugători 35 – 330 kV	buc	47	74	157%
Înlocuirea și instalarea suplimentară a izolatoarelor	buc	10000	14988	150%
Reparația și întărirea prizelor de legare la pământ la stâlpi	pilon	965	965	100%
Reparația fundamentelor b/a la stâlpi	buc	40	40	100%
Protecția anticorosivă a pilonilor metalici	buc	19	19	100%

În 2016 au fost îndeplinite lucrările de reconstrucție a LEA – 110 kV Bălți – 330 kV – CET Nord.

S-au finisat lucrările de reconstrucție a intrărilor LEA – 110 kV la SE Anenii Noi – 110 kV (0,936 km) și îndeplinite lucrările de reconstrucție a intrărilor LEA – 110 kV la SE Edineț – 110 kV (LEA – 110 kV Edineț – Colicăuți – Burlănești cu lungimea totală de 2.67 km).

La compartimentul izolație și protecție contra supratensiunilor, s-a realizat:

- testări profilactice a 6591 unități de echipament (inclusiv RETÎ Nord – Vest – 1552 un., RETÎ Nord – 1502 un., RETÎ Centru – 1650 un. și RETÎ Sud – 1887 un.);

- cromatografia a 501 mostre de ulei de transformator;

- analiza chimică a 17 mostre de ulei de transformator;

- analiza chimică a electrolitului – 62 analize;

- diagnostica lărgită a racordurilor (analiza datelor și rebutarea a 23 racorduri și 92 racorduri stabiliți pentru monitorizare cu parametrii scăzuți).

La SE Strășeni – 330 kV se efectuează lucrări de organizare a gospodăriei de ulei pentru RETÎ Centru.

Au fost achizitionate hromatograf și spectrofotometru.

La instalațiile de telecomunicație și telemecanică, s-a executat:

- deservirea tehnică a 9 STA și comutatoare, 272 canale de frecvență înaltă și 177 canale de telemecanică, 17 stații electrice diesel, 27 baterii de acumulare;

- deservirea tehnică și reparația liniilor de cablu de comunicație – 400,58 km;

- s-a achizitionat, montat și pus în funcțiune echipamentul sistemului de înregistrare a convorbirilor operative prin dispecer;

- s-au montat echipamente de telemecanică tip Granit Micro la 9 stații electrice 35 – 110 kV;

- s-au îndeplinit lucrările de telemecanizare a fiderilor 10 kV la SE Dondușeni – 110 kV, SE Soroca – 110 kV, SE Ciadîr – Lunga – 110 kV și Leova – 110 kV pe bază de utilaje tip RTU – 560.

La **echipamentul de protecție prin relee și automată**, s-au îndeplinit următoarele lucrări de bază:

- deservirea tehnică a echipamentului PRA la 97 SE 35 – 400 kV;
- lucrări de înlocuire a protecției electromecanice ДФ3 LEA – 330 kV Bălți - Dnestrovsc pe protecție pe microprocesoare în legătură cu înlocuirea protecției la CHE Dnestrovsc.
- montarea și ajustarea panourilor de protecție și automată a transformatoarelor și întreruptoarelor 110 kV la SE Hîncești – 110 kV și SE Vertiujeni – 110 kV;
- reconstrucția echipamentului PRA a fiderilor 10 kV la SE Ocnița – 110 kV, SE Fălești – 110 kV și SE ZTO – 110 kV.

La **sistemele de evidență și control a energiei electrice**, a fost realizată:

- efectuarea controlului stării complexelor de măsurare și evidență a energiei electrice și lucrări de verificare;
- deservirea tehnică a 1558 complexe de măsurare la SE a întreprinderii, înlocuirea 1274 mijloace de măsurare, realizată verificarea de stat a 455 transformatoare de curent;
- s-a îndeplinit montarea sistemului de evidență la SE Coșnița – 35 kV.

La **asigurarea metrologică**, s-au efectuat:

- verificarea a 563 aparate de evidență a energiei electrice și 689 transformatoare de măsurare;
- verificarea a 128 traductoarelor, 1042 aparate de laborator, 263 aparate de presiune;
- reparația a 262 aparate de evidență a energiei electrice, 382 aparate de laborator, 140 aparate de presiune, 5 unități de echipament tehnologic, restabilite 394 panouri cu aparate de măsurare a energiei electrice.

La **clădiri și construcții**, s-au îndeplinit următoarele lucrări de bază:

- reparația curentă a 3 acoperișuri (la clădirea PDS SE Vulcănești Nord – 110 kV, garajul-boxă la baza filialei nord din Bălți și clădirea corpului administrativ din filiala Centru or. Vatra);
- reparația capitală a clădirii POD la SE Căușeni – 110 kV și clădirea depozitului la baza filialei Sud din or. Comrat;
- reparația receptoarelor de ulei la 13 SE 35 – 110 kV;
- reparația sistemului de alimentare cu apă la baza filialei Nord din Bălți;
- reparație capitală a încăperii pentru muncitori la Baza de Producere;
- reconstrucția portalurilor 110 kV la SE Bălți – 330 kV (etapa II);

- reparatia drumului de acces la SE Ciadir – Lunga – 110 kV.

Informația despre achizițiile efectuate în 2016 pentru asigurarea lucrărilor prevăzute de programul de producție este prezentată în tabelul de mai jos:

Denumirea	IS ME	Centralizat	RETÎ Nord-Vest	RETÎ Nord	RETÎ Centru	RETÎ Sud
Achiziții realizate:	1241	192	212	238	376	223
Inclusiv: categoria „A”	132	122	3	3	1	3
categoria „B”	141	20	50	36	9	26
categoria „C”	968	50	159	199	366	194
Suma ofertelor câștigătoare, mln.lei	109.3	103.75	1.51	1.33	1.61	1.10
Inclusiv: categoria „A”	103.45	103.18	0	0.03	0.09	0.15
categoria „B”	2.45	0.34	0.87	0.74	0.16	0.34
categoria „C”	3.4	0.23	0.64	0.56	1.36	0.61

Notă:

- Categoria “A” – achiziții cu valoarea peste 20 (25) mii lei fără TVA pentru materiale (lucrări și servicii);
- Categoria “B” – achiziții cu valoarea între 10 și 20 (25) mii lei fără TVA pentru materiale (lucrări și servicii);
- Categoria “C” – achiziții cu valoarea până la 10 mii lei fără TVA pentru materiale, lucrări și servicii.

Pentru asigurarea procesului de producție cu materiale, utilaje, lucrări de antrepriză și servicii, pe parcursul anului întreprinderea a organizat licitații preponderent după cum urmează: cererea ofertelor de preț, licitații restrânse, licitații deschise și licitații prin negociere.

La începutul anului a fost organizată procedura de omologare a potențialilor producători/furnizori de mărfuri, prestatori de servicii și executori de lucrări.

Din 44 de solicitări înaintate, de către comisia centrală de achiziții au fost precalificați sau omologați 32 de ofertanți.

VII. Securitatea și sănătatea în muncă

Pentru măsurile de protecție și prevenire în anul 2016 au fost alocate 1786,0 mii lei.

Efectiv s-au cheltuit 1512,0 mii lei sau 84,7% din mijloacele planificate.
mii lei

	plan,	efectiv	% executat
Nord-Vest	316,1	247	78,2
Nord	377,2	371,2	98,4
Centru	586,6	432,8	73,8
Sud	355,4	205,3	57,8
Aparat	150,7	225,5	149,6
Total:	1786,0	1512,0	84,7

Aplicarea la întreprindere a măsurilor de securitate și sănătate în muncă, a permis asigurarea personalului cu necesarul de îmbrăcăminte, încălțăminte, documentația normativă și tehnică de protecție, cu blanchete și instrucțiuni, cu echipament individual de protecție, materiale sanitare, alimente speciale astfel, îmbunătățind condițiile sanitare și menajere de muncă.

Spre exemplu:

- la *filială Nord-Vest*, s-a montat instalație de ventilare și evacuare a aerului viciat în stația de sudare; s-a instalat un baldachin deasupra scării laboratorului chimic; s-a achiziționat boiler de apă caldă pentru atelierul SLE;

- la *filială Centru*, s-au achiziționat încălzitoare pentru electricienii stațiilor electrice "Caplani" și "Coșnița"; s-au construit toalete la stațiile electrice "Proteagailovca" și "Coșnița";

- la *filiala Nord*, s-au achiziționat 7 dulapuri pentru îmbrăcăminte și încălțăminte de lucru a electricienilor de serviciu, și sisteme de încălzire la stația de sudare SMT;

- la *Baza de Producere*, se montează sistem nou de ventilare și evacuare a aerului viciat în atelierul de montare și sudare;

- la *Centrul de Instruire* s-a achiziționat un simulator-manechin medical și echipament.

În conformitate cu Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr. 132 din 17.06.1996, la întreprindere, în perioada raportată, 1296 persoane au trecut controlul medical periodic.

Un instrument important în prevenirea accidentelor la locul de muncă este instruirea personalului în domeniul securității și sănătății în muncă.

Pe parcursul anului 2016 Serviciul de protecție și prevenire (SPP) a organizat:

- instruirea introductiv-generală a 33 salariați, inclusiv stagiași și ucenici ai Î.S."Moldelectrica", cu eliberarea fișei personale de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă;

- instruirea a 66 angajați, care și-au desfășurat activitatea în baza contractului de prestări servicii efectuate pentru Î.S."Moldelectrica", cu eliberarea a 15 fișe colective de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă.

În cursul anului 2016 comisia, formată din reprezentanți ai SPP și Centrului de Instruire al Î.S."Moldelectrica", a ieșit în teritoriu și a instruit la locurile de muncă, cu programe de 8 ore (nivel I) în domeniul securității și sănătății în muncă, și respectiv a atestat 68 conducători și specialiști ai întreprinderii.

În urma evaluării riscurilor profesionale, în conformitate cu Regulamentul intern al întreprinderii cu privire la modul de evaluare a riscurilor profesionale la locurile de muncă, s-au întocmit 519 fișe de evaluare a riscurilor profesionale. Rezultatele evaluării au fost utilizate pentru familiarizarea angajaților cu pericolele scoase la iveală, măsurile de prevenire a acestora, precum și la planificarea activităților incluse anual în Planul de protecție și prevenire.

Verificarea locurilor de muncă

În urma controalelor efectuate la locurile de muncă, în conformitate cu planul de lucru aprobat, de către specialiștii serviciului de protecție și prevenire, la compartimentul starea de securitate și sănătate în muncă, au fost emise 31 acte de prescripție privind eliminarea a 239 încălcări a normelor tehnicii securității la exploatarea instalațiilor electrice, regulilor de exploatare tehnică a centralelor și rețelelor electrice, regulamentului antiincendiar pentru întreprinderile energetice și alte documente normative:

- Filiala „Centru” – 78 încălcări;
- Filiala “Sud” - 57 încălcări;
- Filiala „Nord” - 45 încălcări;
- Filiala “Nord-Vest” – 30 încălcări;
- Centrul de Instruire - 18 încălcări;
- Cerviciul central de telecomunicații și telemecanică - 11 încălcări.

Controalele au scos în evidență cele mai frecvente încălcări a regulamentelor, normelor și instrucțiunilor, admise de către angajați, cum ar fi:

1. încălcarea cerințelor de organizare a muncii cu personalul;
2. încălcarea regulilor cu privire la funcționarea în condiții de siguranță a instalațiilor electrice;
3. încălcarea normelor de securitate și sănătate a muncii și de securitate la incendiu;
4. necorespunderea condițiilor de muncă cerințelor normelor și instrucțiunilor.

VIII. Protecția mediului înconjurător

Pe parcursul perioadei de raportare întreprinderea a întreținut utilajul și echipamentul său în conformitate cu cerințele legislației de mediu a Republicii Moldova, în interacțiune și cooperare cu organele de control ale Inspectoratului Ecologic de Stat.

În scopul asigurării normelor și cerințelor care limitează efectele dăunătoare ale proceselor de producție asupra mediului înconjurător, pe parcursul anului în subdiviziunile întreprinderii au fost realizate măsuri de reducere a nivelului de poluare a resurselor funciare, a apelor de suprafață și subterane, de reutilizare a deșeurilor de producție.

În cadrul reparațiilor curente ale substațiilor a fost efectuată reparația îngrădirilor receptoarelor de ulei la următoarele substații:

- SE-110 kV “Cerepanii Noi”, “Fălești”, “ЗТУМ” (FN);
 - SE-110 kV “Спортивная”, “Căușeni”, “Cococeni”, “Peresecino”, “Slobozia Doamnei” (FC);
 - SE-110 kV “Ceadâr-Lunga”, “Cahul-COK”, “Cneazevca” (FS).
- Pentru aceste lucrări au fost cheltuite 80 mii lei.

La filiala Nord-Vest s-a finalizat reparația sistemului de canalizare al clădirii administrative, costurile constituind 22 mii lei. Au fost achiziționate 3 containere pentru deșeurile menajere solide la suma de 8 mii lei.

În scopul reducerii impactului negativ al liniilor electrice asupra faunei, au fost instalate 2789 de baraje pentru pasări pe pilonii liniilor electrice de înaltă tensiune. Ca urmare a măsurilor luate s-a redus riscul de electrocutare a păsărilor.

La unitățile de regenerare staționare de tipul ПСМ au fost regenerate 34,6 tone de ulei uzat al transformatoarelor de forță și întrerupătoarelor de înaltă tensiune.

În baza contractelor încheiate cu agenții economici licențiați, întreprinderea a trimis pentru reutilizare deșuri:

- 121,9 tone de metale feroase și 6,3 tone de resturi de metale neferoase;
- 5,5 tone de ulei de transformator uzat;
- 2105 lămpi fluorescente și 280 kg de tehnică de birou; costurile de neutralizare a lămpilor au constituit 6,3 mii lei.

În rezultatul efectuării reparațiilor curente și capitale ale echipamentelor cu ulei, la întreprindere s-au acumulat, pînă în prezent, mai mult de 5 tone deșuri de silicagel uleiat. Dat fiind faptului că, în Republica Moldova nu sunt înregistrați agenți economici licențiați pentru neutralizarea unor astfel de deșuri, au fost achiziționate pentru organizarea păstrării deșeurilor de silicagel uleiat 53 de rezervoare în valoare de 25 mii lei. În afară de aceasta, au fost expediate scrisori către firmele de construcții din Moldova cu propunerea de a coopera în ceea ce privește utilizarea deșeurilor de silicagel în tehnologia producției materialelor rutiere și de construcție. Cu regret, intenții de cooperare nu au parvenit. De aceea, în prezent, una dintre problemele majore în domeniul protecției mediului este reutilizarea deșeurilor de silicagel.

Conform noii metodologii, bazate pe cifrele medii de consum pe ultimii trei ani, au fost elaborate și aprobate limite anuale de cheltuieli pentru nevoile gospodărești de energie electrică, energie termică, gaze naturale, apă și transportare a deșeurilor menajere. În rezultatul desfășurării în filiale a măsurilor organizatorice legate de utilizarea rațională a resurselor naturale și energetice, la întreprindere s-a redus consumul anual de energie electrică în comparație cu anul precedent cu 7%, de gaze naturale - cu 5%, de apă - cu 6%.

În vederea îmbunătățirii eficienței energetice a clădirilor, la filiale au fost instalate 72 de ferestre plastice, a fost efectuată izolarea termică a două clădiri în Dondușeni, permanent este efectuată înlocuirea becurilor incandescente obișnuite cu cele de tip LED care economisesc energie.

În ceea ce ține de controlul impactului activității asupra mediului și de obținerea diferitor tipuri de autorizații, au fost efectuate analizele apelor atmosferice (ploilor), apelor potabile din fântâni arteziene, emisiilor de substanțe nocive în atmosferă. Costurile au constituit mai mult de 20 mii lei.

În conformitate cu Legea privind plata pentru poluarea mediului, întreprinderea a transferat în fondurile statale 16,5 mii lei.

IX. Accesul la rețelele electrice de transport

Î.S. „Moldelectrica” este obligată conform legislației naționale să acorde acces la rețelele electrice de transport tuturor utilizatorilor de sistem, existenți sau potențiali.

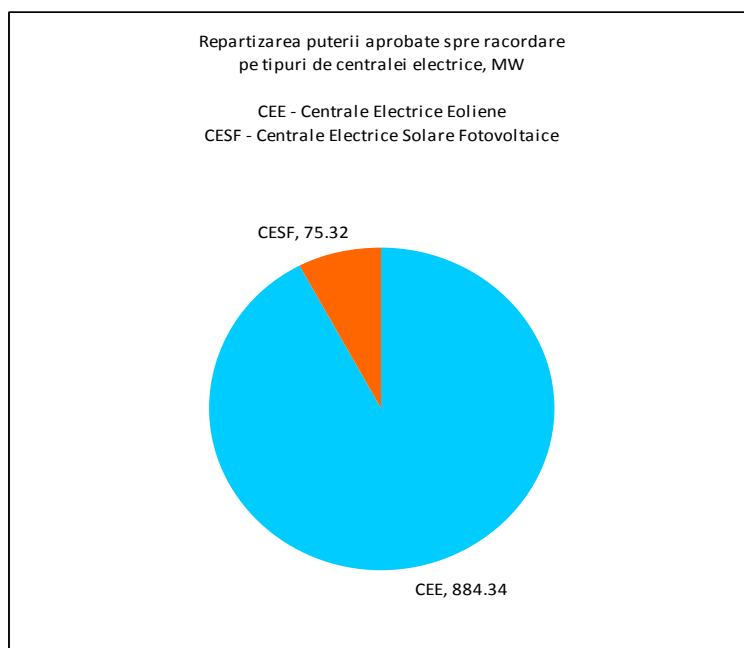
În anul 2016 întreprinderea a înregistrat 8 solicitări de racordare a instalațiilor de utilizare a potențialilor consumatori. În urma examinării acestor solicitări, s-au emis 7 avize de racordare a instalațiilor de utilizare cu o putere totală de 31.924 MW. O solicitare a fost redirecționată spre racordare la rețeaua electrică de distribuție din zona respectivă.

De facto, în perioada raportată au fost racordați 2 solicitanți în baza avizelor emise în anul 2015, cu o putere solicitată sumară de 5.7 MW.

În 2016 s-au înregistrat 7 solicitări de racordare a unităților de producere. În urma examinării solicitărilor s-au emis, reperfectat avizele a 6 solicitanți. Ca urmare a lipsei de capacitate în zona solicitată, o cerere a fost inclusă în rînd.

Valoarea totală a puterii avizată pentru racordare a instalațiilor de producere în 2016 este de 123.44 MW, din care 10 MW reprezintă instalații solare fotovoltaice, iar restul centrale eoliene.

Emiterea avizelor a fost posibilă ca urmare a anulării de către solicitanți sau pierderii valabilității a unor avize emise anterior. La finele anului 2016 sunt valabile avize de racordare a instalațiilor de producere cu o putere totală de 959.66 MW din care 75.32 MW reprezintă avize pentru racordare instalațiilor solare fotovoltaice, iar restul centrale eoliene. La moment pe parcursul anilor precedenți a fost racordat de facto la rețeaua electrică de transport doar un solicitant cu unități de producere cu o putere instalată de 0.5 MW. Una din constrîngerile ce ține de racordarea instalațiilor regenerabile la moment este cadrul legislativ incomplet și schema de suport. Capacitatea sumară a rețelei de transport pentru racordarea noilor unități de generare a fost estimată la 1000 MW. Această estimare nu ține cont de necesitatea de echilibrare a intermitenței surselor regenerabile cît și de posibilitatea de încadrare în curba de sarcină ci doar de capacitatea de a prelua puterea în punctele de racordare. Rîndul cererilor de racordare este urmare unor limitări în zone specifice în care se solicită racordarea.

X. Activitatea internațională

Strategia energetică a Republicii Moldova pînă în anul 2030, aprobată prin Hotărîrea Guvernului RM nr.102 din 05.02.2013 prevede necesitatea diversificării surselor de alimentare cu energie electrică a consumatorilor din țară astfel, majorînd gradul de securitate în aprovizionare cu energie electrică, prin accesul la piața electroenergetică din România.

Analiza cotei de participare a centralelor electrice de pe malul drept și stîng al Nistrului și a importului de energie electrică la acoperirea consumului în perioada 2007-2014 arată existența pe piața energiei electrice a unei mari concentrări a producției prin poziția dominantă a doi actori cu cotă de participare cumulată de circa 75%.

Întru soluționarea problemei și realizare a prevederilor Strategiei energetice, se propune:

1. Pe termen mediu:

interconectarea asincronă a sistemelor electroenergetice ale României și Moldovei.

Prin interconectarea asincronă a celor două sisteme electroenergetice ale Republicii Moldova și României se îmbunătățește semnificativ securitatea aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor în condiții de prețuri rezonabile, ținînd cont de participarea la piața unică de energie electrică a Uniunii Europene.

În contextul menționat mai sus, la 21 mai 2015 a fost semnat Memorandumul de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energiei electrice din Republica Moldova și România. Memorandumul prevede implementarea a pînă la 3 proiecte de interconexiune asincronă.

În anul 2016 a fost semnat Acordul de colaborare în domeniul energiei electrice dintre CNTEE „Transelectrica” S.A. și Î.S.„Moldelectrica”.

Prima etapă a implementării proiectului este elaborarea studiului de fezabilitate. Studiul are ca scop următoarele obiective:

- estimarea modului de funcționare a sistemului electroenergetic din Republica Moldova în condițiile importului de energie electrică din România;
- impactul puterii importate prin cele trei puncte de export din România;
- condițiile de sistem în punctele de amplasare a stațiilor „Back-to-back”;
- alegerea tipurilor constructive de instalații „Back-to-back” ținînd cont de condițiile tehnice ale rețelei din zonă și de investițiile necesare. Pe baza analizării și avizării concluziilor studiului se va elabora într-o primă etapă SF pentru punctul de interconexiune Vulcănești.

La 11 decembrie 2015 a fost semnat Acordul de grant între Î.S.„Moldelectrica” și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, pentru finanțarea elaborării studiului de fezabilitate. La aceeași dată a fost semnat Contractul de Consultanță între Î.S.„Moldelectrica” și Institutul de Studii și Proiectări Energetice din România, pentru elaborarea studiului de fezabilitate. Cheltuielile din grant în 2016 pentru prima etapă a studiului au constituit 6,9 mln.lei.

Studiului de fezabilitate v-a fi finalizat în 2017.

Concomitent, în 2016 secretariatul Comunității Energetice a lansat procedura de selectare a proiectelor de interes comun la nivelul Comunității Energetice. Fiind parte a Comunității Energetice, Republica Moldova, prin intermediul operatorilor sistemelor electrice și de gaze a înaintat spre evaluare un set de proiecte și anume:

Stația Back-to-Back pe existenta LEA 400 kV Vulcănești (MD) – Isaccea (RO) și noua LEA Vulcănești – Chișinău;

Stația Back-to-Back și noua LEA 400 kV Bălți (MD) – Suceava (RO);

Stația Back-to-Back și noua interconexiune Strășeni (MD) – Iași (RO).

Din cele înaintate, în cadrul procesului de selectare a proiectelor de interes comun la nivelul Comunității Energetice (PECI), proiectul stației Back-to-Back pe existenta LEA 400 kV Vulcănești (MD)- Isaccea (RO) și a unei noi LEA Vulcănești – Chișinău, a fost selectat ca proiect de interes mutual (PMI). Acest statut, în conformitate cu Regulamentul EU 347/2013, oferă prioritate acestui

proiect prin oferirea unui set de facilități pentru implementarea mai rapidă și eficientă.

2. Pe termen lung:

interconectarea sincronă a sistemelor electroenergetice ale Ucrainei și Moldovei la sistemul ENTSO-E CE.

Un proiect de perspectivă de conectare sincronă, care are ca scop majorarea gradului de securitate în aprovizionarea cu energie electrică, prin diversificarea surselor de energie electrică, și anume prin accesul la piața europeană de energie electrică.

În martie 2006 prin intermediul Operatorului de Sistem din România CNTEE „Transelectrica” a fost prezentată cererea comună a Republicii Moldova și a Ucrainei privind conectarea sincronă la UCTE (din 2009- ENTSO-E) într-un bloc comun.

Pentru implementarea proiectului este necesar elaborarea unui studiu privind posibilitatea de interconectare și stabilirea eventualelor măsuri necesare.

Pe parcursul a câtorva ani specialiștii Î.S.„Moldelectrica”, CNE „Ucrenergo”, CNTEE “Transelectrica” în colaborare cu Ministerele Economiei ale Republicii Moldova și României au desfășurat ședințe de lucru pregătind pachetul de documente pentru finanțarea studiului de fezabilitate privind interconectarea Republicii Moldova și Ucrainei la sistemul electroenergetic al ENTSO-E. Varianta finală a Contractului de finanțare a studiului de fezabilitate a fost semnată în octombrie 2013. Studiul a fost finanțat din cadrul Programului de cooperare transfrontalieră România – Ucraina – Republica Moldova.

În trimestrul I a anului 2016 Consorțiul ENTSO-E a finisat elaborarea studiului de fezabilitate și a prezentat raportul final. Conform Contractului au fost efectuate câte o prezentare a studiului în fiecare din țările beneficiare a Proiectului. Astfel în martie 2016 a fost efectuată prezentarea Studiului în Chișinău, iar apoi în septembrie 2016 a fost efectuată prezentarea în Kiev.

Urmare a finalizării studiului de fezabilitate pentru interconectare și după confirmarea cererii de interconectare de către Ucraina și Moldova, în septembrie 2016 a fost creat un grup de lucru cu participarea reprezentanților ENTSO-E, Republicii Moldova, Ucraina și Secretariatului Comunității Energetice, care are ca scop continuarea procesului de interconectare a sistemelor energetice a Republicii Moldova și Ucrainei la ENTSO-E. Sarcinile principale a grupului de lucru sunt coordonarea procesului de interconectare, identificarea măsurilor necesare, elaborarea și aprobarea deciziilor pe toată durata interconectării.

La ședința din septembrie 2016 grupul de lucru a identificat primii pași care trebuie făcuți, după cum urmează:

- pregătirea chestionarului de date pentru elaborarea Catalogului de Măsuri;
- elaborarea caietului de sarcini a Grupului de Proiect;

- analiza datelor chestionarului și pregătirea unei prime versiuni a Catalogului de Măsurii;
- elaborarea unei foi de parcurs a procesului de interconectare.

Interacțiunea Î.S., „Moldelectrica”, în calitate de operator al rețelei de transport (ORT), cu operatorii zonelor externe de dispecerizare.

În 2016 Întreprinderea a continuat, în cadrul Acordului tehnic privind asigurarea lucrului în paralel al SEU al Ucrainei cu SE al Moldovei, semnat la 03.06.2011, activitățile ce țin de interacțiunea ORT cu operatorii zonelor externe de dispecerizare și partenerii străini.

Astfel, au fost desfășurate mai multe ședințe de lucru ale reprezentanților Î.S., „Moldelectrica” cu reprezentanții Î.S. CEN „Ukrenergo” pe problema organizării lucrului în paralel al SEU al Ucrainei și SE al Republicii Moldova.

În perioada 30-31 martie 2016 în or. Chișinău s-a desfășurat ședința de lucru moldo-ucraineană referitoare la problemele ce țin de delimitarea apartenenței de balanță și responsabilității de exploatare a sectoarelor de linii electrice interstatale.

Părțile au discutat proiectul de acord între Î.S. CEN „Ukrenergo” și Î.S. „Moldelectrica” privind delimitarea apartenenței de balanță și responsabilității de exploatare a sectoarelor de linii electrice interstatale.

La ședința moldo-ucraineană referitoare la problemele ce țin de asigurarea lucrului în paralel al sistemelor energetice ale Ucrainei și Republicii Moldova care s-a desfășurat în perioada 12-13.05.2016 a fost examinată următoarea ordine de zi:

1. Analiza proiectului de „Regulament cu privire la restituirea schimburilor neplanificate de energie electrică apărute în secțiunea SEU al Ucrainei- SE al Republicii Moldova” (în continuare Regulament).

2. Coordonarea graficului de restituire a schimburilor neplanificate de energie electrică.

Părțile au analizat proiectul Regulamentului, prezentat de partea ucraineană, precum și graficele de restituire a energiei electrice pentru luna aprilie 2016.

La ședința de lucru moldo-ucraineană cu privire la problemele ce țin de asigurarea lucrului în paralel al sistemelor energetice ale Ucrainei și Republicii Moldova, care s-a desfășurat la 13.09.2016 în or. Chișinău, părțile au discutat Proiectul „Acordului privind determinarea și restituirea schimburilor neplanificate de energie electrică în secțiunea SEU al Ucrainei și SE al Moldovei”.

În urma discuțiilor părțile au convenit de a parafa „Acordul privind determinarea și restituirea schimburilor neplanificate de energie electrică în secțiunea SEU al Ucrainei și SE al Republicii Moldova” și de a prezenta documentul pentru aprobare conducerii întreprinderilor.

În perioada de raportare au fost efectuate o serie de lucrări privind relațiile ORT cu Comitetul Executiv al Consiliului Electroenergetic (CEE) al statelor-membre ale CSI și Comisia pentru coordonarea operativă și tehnologică a lucrului

în comun al sistemelor electroenergetice ale statelor CSI și statelor baltice (CCOT).

Ghennadi Dimov
Directorul general al Î.S., „Moldelectrica”